

Tartalomfejlesztés és internetes tartalmak

A Fórum Intézet adatbázisai

Bevezető

A informatikai fejlődés során az ember mindig is szerette volna megkönnyíteni a számításokat, bizonyos adatokkal való műveleteket, adatok, információk egyszerű tárolását és kereshetőségét, így már az első számítógépek is az adatokkal, a számokkal való manipulációt, a műveletvégzést, az adatbázisok kialakítását és az azokban való egyszerű keresést segítették. A számítástechnika fejlődésével az 1960-as években fokozódó igény jelentkezett az akkoriban már nagyszámú írásos módon tárolt adatok digitális formában való rögzítésére, a technikai eszközök kihasználásával ezen adatok könnyebb kezelésére és a nyilvánosság számára is hozzáférhetőséget biztosító megoldásokra. A számítástechnikai ipar egyik húzóágazata már a fejlődés korai szakaszában is az általános adatfeldolgozás lett. Az adatfeldolgozás mind újabb és egyre nagyobb teljesítményű hardvert igényelt. A teljesítmény növekedésével nőtték a szoftverek iránt támasztott elvárások is. Növekedett az adatokat kezelő rendszerek megbízhatósága, a programozói nyelvek fejlődésével könnyebbé vált e rendszerek kezelhetősége, továbbá nagymértékű fejlődés ment végbe az adatok biztonságos tárolása terén is. Ha az adatfeldolgozás szoftveres oldalát nézzük, számos fejlődési fokon, generáción keresztül jutott el napjaink fejlett formájához.

Az adatmodellek fejlődése

Az adatbázis mint fogalom, már az első számítógépek megjelenésével egy időben bekerült a köztudatba. A kezdetekben rendezetlen, kapcsolatok nélküli adatokkal dolgoztak, később a könnyebb kezelhetőség érdekében az adatokat bizonyos tulajdonságok alapján rendezték, ezek a rendezett formák adatstruktúrákat eredményeztek. A fejlődés során adatmodelleket, adatsémákat alakítottak ki, melyek segítségével jobban kezelhető adategységeket kaptak, továbbá az adatstruktúrákat kezelő rendszerek is egyszerűsödtek. A rendszerezett, avagy modellbe foglalt adathalmazokat adatbázisnak (Data Base – DB) nevezték el. A rendszerezés, a modellbe foglalás több fejlődési fázison ment keresztül. A legrégebbi használt adatbázistípus a hierarchikus adatmodell. Ebben az esetben az adatok bizonyos szempontok alapján egymás fölé, illetve alá vannak rendelve. A következő úgyszintén régen használt adatmodell a hálós modell. A hálós modell találó neve alapján, hálóba rendezte az

adatokat adott tulajdonságok alapján. Később, az 1970-es évek közepétől a relációs algebra, mint matematikai alap megjelenését követően, kialakult a relációs adatbázis (Relational Data Base Management System – DBMS) mint adatmodell. Ez a mai gyakorlatban leghasználatosabb, leggyakrabban alkalmazott adatmodell. Érdekes még említést tenni az 1990-es évek közepén kialakult objektumorientált adatmodellről is (Object Data Base Management System – ODBMS), ugyanis számos előnnyel rendelkezik az elődeihez képest. Ugyanakkor ez az adatmodell még fejlődési fázisban van, számos problémát kell még kiküszöbölni. Az biztos, hogy valamely szabványosított, kiforrott változata a későbbiekben átveheti, átveszi a relációs adatmodell, a relációs adatbázisok helyét.

Relációs adatmodell

A relációs adatmodell alapja a reláció, mely bizonyos szempontok alapján összetartozó adatok csoportját jelenti. Az adatok úgynevezett táblázatokban vannak tárolva, melyekben a csoportosítás adott szabályok alapján történik. A táblázatban található elemek egymással relációt alkotnak. A táblázatban egy sort rekordnak neveznek, míg a táblázat egy oszlopa a mező, amely egyazon típusú és rendeltetésű adatokat foglal magába.

A relációs adatbázisoknál az adatok kezelése és feldolgozása relációs adatbázis-kezelő rendszerek segítségével történik. E rendszerek vagy nyelvek mind ugyanazon közös matematikai alapra, a relációs algebrára épülnek. A relációs algebra a reláción végezhető műveletek összességét definiálja. Az adatbáziskezelő-rendszerek legnagyobb előnye, hogy a programozáshoz elég ismerni a relációs algebrára épülő adatbáziskezelő-nyelveket, nincs szükség a rendszer háttérfolyamatainak elsajátítására.

A relációs algebra létrejöttét követően számos nyelv alakult ki és tűnt el, míg eljutottunk az első, számunkra fontos, szabványosított nyelvhez az SQL-hez (Structured Query Language [Strukturált Lekérdező Nyelv] – SQL).

Az SQL születése, verziói

Az első szabványosított verzió 1986-ban jelent meg ANSI SQL 86 néven (American National Standard Institute [Amerikai Nemzeti Szabvány Intézet] – ANSI). Később, 1987-ben az ISO (International Standard Organization [Nemzetközi Szabványügyi Szervezet] – ISO) is szabványosította. A következő szabványosítási folyamat 1989-ben zárult le, ezt nevezték el ANSI SQL 89-nek, amit az ISO is elfogadott SQL-89 néven, később 1992-ben nyerte el a mai általános formáját SQL-92, vagy SQL-2 néven.

Jelentősebb változásokat az 1999-ben szabványosított verzió hozott SQL-99 vagy SQL-3 néven, amelyben számos új fejlesztés és lehetőség jelent meg, pl. rekurzió, reguláris kifejezések, triggerek használata és néhány objektumorientált tulajdonság. Napjainkban a szakavatott programozók számos különböző gyártó műhelyéből származó adatbáziskezelő-rendszer közül válogathatnak. A rendszerek többsége az általánosan elfogadott SQL-92 és SQL-99 szabványt veszi alapul.

Az internet

Az adatmodellek és az adatbázis-kezelők fejlődésének rövid bemutatása után kiemelten kell foglalkoznunk az internet megjelenésével és térhódításával. Tesszük ezt azért, mert az adatbázis-használat mai elterjedésének egyik fő kiváltója. Az internet egy nemzetközileg elterjedt, angol eredetű szó (magyarul: hálózatok hálózata). Az egész, ember alkotta világot körbefogó számítógépes hálózat, egy hatalmas adatbázis, amely a rákapcsolódó számítógépekből és számítógép-hálózatokból egy nagy egységet alkot. Egyfajta kibertér, amely a valódi látható világ mellett egy másfajta alternatív teret biztosít.

Az internetre kapcsolódó számítógépek, helyi hálózatok és intranetek egymás közötti kommunikációjának alapjául a TCP/IP protokollkészlet szolgál. A TCP/IP (az angol Transmission Control Protocol/Internet Protocol rövidítése, magyarul: átviteli vezérlő protokoll/internetprotokoll) az interneten használt kapcsolatorientált kommunikációs protokoll, amely kezeli a kommunikációs kapcsolatot és biztosítja annak hibamentességét, továbbá biztosítja az adatsomagok alacsony szintű vezérlését és továbbítását.

Az adatok továbbítására a technológiai fejlődésnek köszönhetően a legkülönbözőbb fizikai közegek nyújtanak lehetőséget. A legrégebben használt telefonvonalak és különböző hálózati kábeleken kívül megjelentek a műholdas csatornák, a különböző mikrohullámú és egyéb kábel nélküli alkalmazások. Ezen új technológiák megjelenésének köszönhetően, és a nagy távközlési cégek piacra való belépésével folyamatosan bővült a gerincvonalak hálózata és kapacitása, ezáltal megjelentek az újabb és újabb internetes szolgáltatásokat kínáló üzleti vállalkozások. A legelterjedtebb internetes alkalmazások közül mindenképpen meg kell említeni az elektronikus levelezést, az adatállományok átvitelét, a szöveg-, a kép- és a hanginformációk integrált továbbítását, az internetes telefonálást, az online rádió és legújabban az online tv megjelenését.

Az internetet felügyelő és összefogó szervezet az Internet Society (ISOC). A társaság nyílt, tagja lehet bármely szervezet vagy magánszemély. Célja az internettel kapcsolatos információcsere összehangolása, fejlesztése. Feladata, hogy állást foglaljon alapvető stratégiai kérdésekben, felelős a szabványok elfogadásáért, ill. a szabványosítást igénylő kérdések meghatározásáért és az internet címzési rendszerének karbantartásáért.

A világháló

Az eredetileg katonai és szakmai célokra tervezett hálózat gyorsan általános kommunikációs, információtovábbító médiává vált. A hálózatra egyre több intézmény, szervezet, cég kapcsolódott, a szolgáltatást hamarosan a nagyközönség számára is felkínálták. Az elektronikus levelezés, „e-mail” kialakulását követte a hírcsoportok, „newsgroup” megjelenése, majd az egyre újabb és újabb igényeket követően megjelent a „www” (World Wide Web – vagy röviden Web), ettől kezdve a számítógéphez nem értők is könnyen elsajátíthatták az interneten történő újfajta felfogást igénylő információszerezést.

A világháló az interneten működő, egymással úgynevezett hiperlinkekkel összekötött dokumentumok rendszere. A rendszerre webböngésző program segítségével lehet rákapcsolódni, ez a program képes megjeleníteni az egyes dokumentumokat, „weblapokat”. A felhasználó a lapokon található hiperlinkek segítségével tud további lapokat vagy adatállományokat lekérni. Ez határozza meg a rendszer hálójellegét, ahol az adatállományok a háló csomópontjai, a hiperlinkek pedig a pontokat összekötő szálak, amelyeken keresztül egy vagy több lépésben bármilyen dokumentum elérhető.

A világháló három szabványra épül:

- A Uniform Resource Locator (URL) leírja, milyen egyedi „címmel” kell rendelkeznie az egyes oldalaknak.

- A hipertextátviteli-protokol (Hyper Text Transfer Protocol – HTTP) megadja, hogyan küld egymásnak információt a böngésző és a kiszolgáló.

- A hipertextleíró-nyelv (Hyper Text Markup Language – HTML) az információkódolás eljárása, mellyel az oldal sokféle eszközzel megjeleníthetővé válik.

A gyors elterjedésből és egyszerű kezelhetőségből eredeztethető a korábban, a felhasználó szempontjából ingyenes, nonprofit hálózat elüzetiesedése is. Az óriási és egyre növekvő, többé már nem csak profi számítástechnikusokból álló internetközösség hatalmas üzleti lehetőségeket rejt, sőt, az emberek közötti kommunikációs kapcsolatok teljesen új formáit teszi lehetővé.

Az internetes adatbázisok

A www az Európai Részecskefizikai Kutatóintézet, a CERN szülötte. Tim Berners-Lee és Robert Cailliau elgondolásai alapján olyan rendszer született, ami az elmúlt tíz évben forradalmasította a kommunikációt. 1993. április 30-án a CERN bejelentette, hogy a világháló mindenki számára szabad és ingyenes. Ezzel a döntéssel útnak indult az évszázad talán egyik legnagyobb találmánya. 1998-ra mintegy 300 millióra nőtt a webdokumentumok száma, és a web naponta további másfél millióval bővült. A gyors elterjedésnek és az egyszerű kezelhetőségnek köszönhetően elindult az addig nonprofit hálózat kommercializálódása is. Az óriási és egyre növekvő internethasználat hatalmas üzleti lehetőségeket rejtett, sőt, az emberek közötti kommunikációs kapcsolatok teljesen új formáit tette lehetővé. Nem egész 15 év alatt a fejlett országokban az internet használata elérte a 80–90% -ot. Az internetes oldalak és a hálózatba bekapcsolódó gépek növekedését mára már szinte képtelenség nyomon követni. Már alig akad olyan része az emberi létnek, amiről ne találjunk információt az interneten. Szinte lehetetlen pár sorban összefoglalni az internet nyújtotta szolgáltatások összességét, mégis ki kell emelni a két legfontosabb területet, melyeknek meghatározó szerepe van és lesz a további fejlődésben. Az egyik a hálózatba belépő szereplők különböző csatornákon történő, egymás közötti információcseréjének és kommunikációjának biztosítása, a másik pedig az adat- és információszolgáltatás.

Az első csoportba tartozik a már jól ismert elektronikus levelezés (e-mail), a hírcsoportok (newsgroup), a különböző fórumok, a jókívánságküldő oldalak, a chat, az internetes telefon, a videotelefon vagy az újabban nagy sikernek örvendő személyes naplók (blogok).

A második csoportba tartozó szolgáltatásokat szintén jól ismerjük, ezek közé tartoznak az általános információt nyújtó honlapok, az internetes termékkatalógusok, az online rendelések és vásárlások, az internetes újságok, a keresők, a különböző formátumú dokumentum- és adatállománytárak, az online rádiók és a legújabb fejlődést figyelembe véve az online tévésugárzás.

Mindkét terület alapköve az informatikai fejlődés, ezen belül az adatbázisok, az azokat kezelő rendszerek és a programozási nyelvek mind nagyobb rétegek számára való egyszerűbb hozzáféréseinek lehetősége.

A www.foruminst.sk

Szlovákiában csakúgy, mint Magyarországon az első internetes oldalak megjelenése az 1993-as év végére tehető. Világszerte elsőként az egyetemek és a kutatóintézetek kapcsolódhattak rá az internetre; majd a kapcsolódás technikai feltételei létrejöttével, és az első internetes kapcsolatot és webhostingot kínáló szolgáltatók megjelenésével mindenki számára lehetővé vált a szabad hozzáférés. A Fórum Kisebbségkutató Intézet már megalakulása évében bejegyezte és létrehozta internetes oldalát, ezzel Szlovákiában a hasonló intézmények közül szinte elsőként dicsekedhetett önálló többnyelvű információs honlappal és saját e-mail címeikkel. Az oldal tartalmazta az intézet tevékenységének leírását, a szerkezeti felépítését, a megjelent publikációit, az aktualításokat, továbbá otthont adott számos kisebb intézmény és szervezet honlapjának is. Ez az elsőség meghatározó volt az intézmény későbbi tevékenységét illetően.

Az intézet céljai és küldetése a nemzeti és egyéb kisebbségek kutatása, az írott és íratlan kulturális emlékek megőrzése és dokumentálása Szlovákia nemzetiségileg vegyesen lakott területein. Az egyes kisebbségi szakmai szervezetekkel, múzeumokkal, társadalmi és kulturális intézményekkel együttműködve próbálja összesíteni és rendszerezni azt az ismeretanyagot, amely objektív és hű képét adja a Szlovákiában élő őshonos és bevándorolt kisebbségeknek.

Az internet és az internetes adatbázisok nagymértékű térhódítását figyelve a Fórum Kisebbségkutató Intézet korán felismerte, hogy az összegyűjtött adatokat nem elég csak archiválni és írott formában közzétenni, nagy hangsúlyt kell fektetni az információ és ismeretanyag interneten való közzétételére is. Tennie kell ezt, már csak abból az egyszerű okból kifolyólag is, mivel az intézet által összegyűjtött ismeretanyag kutatása és feldolgozása állami és nonprofit támogatások jóvoltából folyik.

Az FKI adatbázisai

A Fórum Kisebbségkutató Intézet (FKI) 2000-ben kezdte el digitális adatbázisainak létrehozását az interneten. Első lépésként üzembe helyezte önálló internetes szervert, majd a megfelelő informatikai eszközök kiválasztását követően (Apache-web-szerver, Postgre SQL adatbáziskezelő-rendszer, PHP) elkezdte fejleszteni önálló, most már aktív, internetes adatbázisokon alapuló új honlapját.

Az adatbázis magját egy településszintű adatbázis alkotja, amelyhez egy összetett kapcsolatrendszer segítségével kötődnek a településhez csatlakozó, önmagában is adatbázist alkotó halmazok. Az adatbázis 1918-tól napjainkig követi nyomon

a demográfiai, a gazdasági, a szociális, a nemzetiségi stb. változásokat Szlovákia községeiben. A különböző adathalmazok és digitalizált tartalmak mindegyike valamilyen módon köthető egy településhez vagy nagyobb közigazgatási egységhez, adott időhöz vagy intervallumhoz. Az adatok ilyen módon való tárolása a későbbiekben lehetőséget nyújt majd egy többdimenziós modell kialakítására, amelyben nyomon tudjuk követni, összehasonlítani és elemezni a különböző közigazgatási egységekre (megye, kerület, járás, körzet stb.) vonatkozó adatok változását az idő függvényében. A szlovákiai községek és városok a 20. században nagyon sokat változtak, többször változott a nevük, közigazgatási beosztásuk, összevonták őket, hozzácsatolták egy nagyobb településhez, szétváltak stb. A települések változásai a vonatkozó törvények alapján kódolhatók. Ezen fejlődés követése nagy feladat és hatalmas adatmennyiség adatbázisokban való összegyűjtését igényli, de a várt eredmény néhány mintán már most is jól látható, és az adatok betöltése után a települések minden változása nyomon követhető lesz. Az adatbázisból ki lehet majd szűrni például a nemzetiségi arányok és a lakosság számarányának változását olyan esetben is, amikor a település önálló közigazgatási egységként már nem is létezik, valamelyik nagyobb település része vagy hozzácsatoltak egy kisebb települést.

Ezzel párhuzamosan megkezdődött az egyes településekhez rendelhető adatok feldolgozása is. Könnyebb a helyzet az 1990-es évek utáni adatok feldolgozása terén, mivel a Központi Statisztikai Hivatal és egyéb állami intézmények is áttértek az adatok digitális formában való tárolására, amelyek sok esetben ingyen hozzáférhetők, akár az adott intézmény hivatalos honlapján. A régebbi adatok esetében nem marad más, mint a jelenleg is folyó kutatások szempontjából fontos adatok fokozatos digitalizálása.

Ebben az adatbázisban jelenleg 10 csoport kialakítása és adatfeldolgozása van folyamatban:

1. Általános adatok: A településre vonatkozó általános adatokat tartalmazza (megnevezés, irányítószám, posta, település típusa stb.). Ebben a részben található egy hivatkozás, amely a Szövetség a Közös Célokért és a Csallóköz–Mátyusföldi Regionális Társulás közös gondozásában létrejött, *Régiófejlesztés forrásai* nevű, Szlovákia magyarlakta járásait feldolgozó adatbázisára kapcsolódik a település kódján keresztül.

2. Önkormányzati választási eredmények: A választási eredmények a települési szinttől a járásokon és kerületeken keresztül az országos adatokig, továbbá újabban a megyékre lebontva 1990-től napjainkig.

3. Demográfiai adatok: A népszámlálási adatok és az éves statisztikai jelentések feldolgozása 1918-tól napjainkig.

4. Oktatási intézmények: A településen található oktatási intézmények listája, amely tartalmazza többek között az intézmény elérhetőségeit.

6. Civil szervezetek, intézmények: A helyi civil szervezetek és intézmények listája.

7. Képeslapok: A képeslaparchívumból kiválogatott, a településre vonatkozó képeslapok listája.

8. Sajtófigyelő: A településre vonatkozó sajtóhírek.

9. Bibliográfia: A Bibliotheca Hungarica könyvtárában fellelhető, a településre vonatkozó könyvek listája.

10. Eseménynaptár: A rendezvéynaptárból kiválasztott, a településre vonatkozó események éves lebontású listája.

A Fórum Kisebbségkutató Intézet egyik fő tevékenysége figyelemmel kíséri a szlovákiai magyar érdekvédelmi, kulturális, alapítványi és oktatási intézmények működését és fejlődését. Ezt tükrözi a már kezdetek óta gyűjtött és rendszerezett szervezetek és intézmények adatbázisa. Jelenleg több mint 1980 szervezet szerepel az adatbázisban. Az alapadatokon kívül rögzítjük a szervezet tevékenységi köreit, vezetőjének és kapcsolattartóinak elérhetőségét, a célkitűzéseit és a legfontosabb megvalósított programjait. Az adatbázisban szereplő szervezeteket és intézményeket alapvetően négy nagy csoportra osztjuk:

- költségvetési;
- civil (nonprofit);
- gazdasági;
- egyéb szervezetek.

A szervezetek a minél jobb kereshetőség érdekében több szempont alapján is osztályozva vannak (fenntartó szervezet, tevékenység, szolgáltatások, megvalósított rendezvények stb.).

Külön adatbázisként szerepel az oktatási intézmények adatbázisa, amely két részre osztható. Az egyik rész az állami, az önkormányzati, a magán és az egyházi oktatási intézményeket tartalmazza a nemzeti kisebbségek szempontjából. Ebben jelenleg 109 magyar oktatási intézmény (általános és középiskola) szerepel. A másik az Oktatási Minisztérium által, minden évben tanévkezdés után kiadott hivatalos lista. Ezt az adatbázist a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége gondozza.

A szervezetek és intézmények adatbázisa mellett meg kell említenünk a Fórum Információs Központ által kezelt pályázati figyelőt is, amely segítséget nyújt a hazai pályázók számára a különböző pályázati kiírások közötti eligazodásban. Tartalmazza mindazon szervezeteket, amelyek adományozással foglalkoznak, és amelyek a nemzeti kisebbségek számára is elérhetőek, vagy ilyen jellegű speciális programokkal rendelkeznek. Az adatbázisban jelenleg 53 adományozó szervezet szerepel. Az ehhez tartozó Pályázati figyelő, a Szlovákiában élő kisebbségeket érintő konkrét pályázati kiírásokat követi figyelemmel 2005-től kezdődően.

2002-ben indult a Fórum Kisebbségkutató Intézet Eseménynaptára, amely eleinte belső, az intézet tevékenységét dokumentáló adatbázisként működött, majd 2005-től kezdődően országos rendezvéynaptárként is működik, amely a www.magyar.sk egyik fő részét képezi.

Az eddig felsorolt intézményi adatbázisok olyan kereshető, szinte napi rendszerességgel változó, internetes adattárak, amelyek gyűjtése és tárolása csak digitális formában történik. Az adatok módosítását helytől és géptől függetlenül, az interneten keresztül egy adminisztrációs felületen segítségével végezhetjük. A következő csoportba azokat az adatbázisokat soroljuk, amelyek kereshető (aktív) vagy egyszerű listás (statikus) formában, a Fórum Kisebbségkutató Intézet Bibliotheca Hungarica könyv- és levélárában vagy az Etnológiai Központban megtalálható, különböző gyűjteményekben és hagyatékokban található digitalizált ismeretanyagot tartalmaznak.

Gyűjtemények:

1. Bibliográfiák: Az 1918-tól (Cseh)Szlovákia területén megjelent kisebbségi, vagy kisebbségi tárgyú kiadványok gyűjteménye. A kereshető internetes adatbázis tartalmazza a Bibliotheca Hungarica és a Bibliotheca Interethnica törzsállományát.

2. Képeslaparchívum: A képeslaparchívum hasonlóan a fotóarchívumhoz, kereshető formában, többségében a Bibliotheca Hungarica könyv- és levéltárában is megtalálható képeslapokat tartalmazza (kb. 2000 képeslap). Ezen kívül megpróbáljuk figyelemmel követni és rendszerezni az interneten előforduló szlovákiai magyar vonatkozású képeslapokat is. Ezeknek a száma meghaladja a 3500-at, jelenleg még feldolgozás alatt állnak.

3. Fotóarchívum: A fotóarchívum feltöltése folyamatosan zajlik, jelenleg az interneten kereshető adatbázisban mintegy 8000 leírást is tartalmazó fotó található. Többségük újabb kori, az FKI tevékenységét dokumentáló digitális fotó. A fotóarchívum több jeles szlovákiai magyar fotóriporter és amatőr fotós gyűjteményét és hagyatékát is tartalmazza. A legjelentősebb alkotók Gyökeres György, Prikler László, Somogyi Tibor, Dömötör Ede, Fogas Ferenc, Prandl Sándor és Görföl Jenő.

4. Folyóiratok és lapok: A nemzeti kisebbségi folyóiratok és lapok felméréséből összeállított adatbázis.

5. Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK): A budapesti Országos Széchényi Könyvtár megbízásából a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet működteti a Magyar Elektronikus Könyvtár szlovákiai részét, amely elektronikus formában gyűjti és az interneten szolgáltatja a magyar tudomány, oktatás és kultúra írott dokumentumait.

6. Publikációk: A Fórum Kisebbségkutató Intézet eddig megjelent összes publikációja teljes terjedelemben.

7. Egyéb gyűjtemények: CD-ROM, hangzó anyagok, videódokumentumok, katalógusok és műsorfüzetek gyűjteménye. Jelenleg az interneten csak a gyűjteményeket tartalmazó listák találhatók.

Feldolgozások:

1. Bibliográfiák: Különböző témakörhöz kapcsolódó bibliográfiák listája – történeti bibliográfia, a Csallóközről szóló irodalom bibliográfiája, Gyönyör József munkáinak bibliográfiája, Szalatnai Rezső hagyatékának válogatott bibliográfiája, Vajkai Miklós bibliográfiája és Zalabai Zsigmond bibliográfiája.

2. Repertóriumok: A kisebbségi folyóiratok, évkönyvek repertóriumait tartalmazó adatbázis. Az eddig feldolgozott folyóiratok: *Kalligram*, *Katedra*, *Fórum Társadalomtudományi Szemle* és a *Magyar Figyelő*.

Egyéni hagyatékok:

Dokumentum formájában összeállított listák (Györy Dezső hagyatéka, Ungváry Ferenc hagyatéka, Szalatnai Rezső hagyatéka).

Levéltár és iratgyűjtemény:

1. Levéltár: A Bibliotheca Hungarica 3 nagy iratgyűjteményének egyikébe nyújt betekintést egy kereshető adatbázis segítségével. Jelenleg a Csemadok 1949–1990 közötti történetének dokumentumgyűjteményéből közel 400 jegyzőkönyvet ismertető tételt tartalmaz.

2. Iratgyűjtemény: Ismert szlovákiai magyar közéleti személyiségek, az intézménynek adományozott személyes iratgyűjteményei (Szabó Rezső, Varga Sándor és Gyönyör József iratai).

Néprajzi adattár:

1. Szakrális kisemlékek: A kulturális értékek és a kisközösségekben szerepet játszó emlékek számbavétele községenként. Ebben az adatbázisban már több mint 4000 szakrális kisemléket dokumentáltunk. Ide tartozik a temetők felmérése, amely az asszimilációs folyamatok pontos látképe. A nyilvánosság számára egyelőre két település mintája látható.

2. Nemzeti jelképek és jeles helyek: Az elmúlt évtizedben, de korábban is kialakultak azok a nemzeti szimbolizmus tárgykörébe tartozó jelképek és helyek, amelyek meghatározók a nemzettudat megőrzése szempontjából. Az adatbázis létrehozása még folyamatban van.

Az ismertetett adatbázisokon keresztül is jól látható a Fórum Kisebbségkutató Intézet szerteágazó tevékenysége, amelyet figyelembe véve, csak úgy tud lépést tartani a fejlődéssel és a kutatási irányzatokkal, ha az informatika és a technika újabb és újabb vívmányait is alkalmazni tudja munkájában. Ezért fontos a dokumentálás során az összegyűjtött ismeretanyag digitalizálása, ezek adatbázisban való tárolása, a különböző digitális tartalmak csoportosítása és az egyes adathalmazok közötti kapcsolatrendszerek kialakítása. Mindezen rendszerek azt az egyszerű célt szolgálják, hogy a laikus, számítástechnikához nem értő emberek is, helytől és időtől függetlenül, könnyen hozzáférjenek a kívánt ismeretanyaghoz.

A felsorolt, létező és folyamatosan frissített adatbázisok mellett a Fórum Kisebbségkutató Intézet tervei között továbbra is kiemelt helyen szerepel az internetes adatbázisok építése és a digitális ismeretanyag bővítése. A közeljövőben két új digitális könyv elkészítésében is társalkotóként vállal szerepet: *(Cseh)Szlovákiai magyarok lexikona (1918–2006)*, *Szlovákiai magyarok története (1918–2005)*. Önálló digitális könyvként pedig Zalabai Zsigmond: *Versutazás – szlovákiai magyar vonatkozású versek gyűjteménye* című könyvét adja ki CD-n és az interneten, amely gyűjtemény a szerző utolsó munkája volt.

Az FKI adatbázisainak megjelenési helyei

1. www.foruminst.sk – a Fórum Kisebbségkutató Intézet hivatalos honlapja. A portál alapját egy adminisztrációs háttérfelület alkotja, amely felhasználói jogosultságtól függően tartalmazza az egyes adatbázisokat kezelő programmodulokat.

2. www.magyar.sk – a szlovákiai magyarok internetes portálja. A portál a magyarországi Informatikai és Hírközlési Minisztérium, illetve a Puskás Tivadar Közalapítvány támogatásával jött létre 2005-ben. Létrehozói és működtetői szlovákiai magyar szervezetek, amelyek saját honlapjaik, internetes adatbázisaik és digitális tartalmaik egyesítésével folyamatosan aktuális információkat szolgáltatnak a szlovákiai magyar szervezetekről, az iskolákról, a rendezvényekről, a tananyagokról, a szlovákiai településekről, illetve olyan digitális tartalmakról (népzene, képeslapok, fényképek, könyvek, bibliográfiák stb.), amelyeket ezek a műhelyek hoznak létre. A portál alapját a több éve működő www.magyar.sk képezi, az együttműködést, illetve a közös fejlesztéseket a Mécs László Társulás koordinálja. A portál az eMagyar pontok internetes háttérbázisát képezi.

3. www.forumic.sk – A Fórum Információs Központ (FIC) honlapja. A honlap alapját ugyanaz az adminisztrációs felület képezi, mint a www.foruminst.sk esetében. Az

FIC tevékenységéből kifolyólag, amely elsősorban a civil képzések és a civil szektor számára nyújtott szolgáltatások biztosítása, két nagy adatbázis kezelője, mégpedig a Szlovákiai magyar szervezetek és intézmények adatbázisa és a Pályázati figyelő.

4. www.nda.hu – A Nemzeti Digitális Adattár (NDA) a digitális kor új archívuma, mely kulturális örökségünk digitalizált értékeit (virtuális könyvtárak, múzeumok, archívumok stb. digitális dokumentumait) tömörítő adatbázis. Az NDA-t az Informatikai és Hírközlési Minisztérium hozta létre 2003-ban annak érdekében, hogy a nemzeti digitális adatvagyonhoz való hozzáférés biztosításával támogassa a nemzeti kultúra digitális reprezentációját, az információs társadalom fejlődését. Az NDA feladata kapcsolatot és szoros együttműködést kialakítani olyan, a kulturális örökség digitalizálásával foglalkozó intézményekkel, az ún. adatgazdákkal, akik saját, interneten is elérhető digitális tartalmaikkal kapcsolódnak ehhez a rendszerhez. A Fórum Kisebbségkutató Intézet adatgazdaként eddig három adatbázissal kapcsolódott az NDA-hoz: a fotó-, a képeslap- és a dokumentumarchívummal.

5. www.mek.sk – A Magyar Elektronikus Könyvtár tudományos, oktatási és kulturális célokra alkalmas digitális dokumentumokat gyűjt, archivál és szolgáltat ingyenesen az interneten. A somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet működteti a Magyar Elektronikus Könyvtár szlovákiai részét.